

Izhaja
enkrat
na mesec
in sicer
početkom
meseca.

ŽENSKI LIST

GLASILO ZVEZE DELAVSKIH ŽEN IN DEKLET.

Naroča se
pri upravi
v Ljubljani,
Vošnjakova
ulica št. 20.

Naročnina za celo leto 12 Din.

V Ljubljani, 1. septembra 1929.

Posamezna številka 1-50 Din.
Za inozemstvo 2 Din.

Veliko skupno gospodinjstvo ali malo, enodružinsko?

Na konferenci mednarodnih ženskih združnih gildov, ki bo prihodnje leto zborovala na Dunaju, je določena k drugi točki dnevnega reda razprava o tem, ali naj bi se ustanavljala velika gospodinjstva, da se olajša življenje poklicno se udeležujočim gospodinjam, ali naj se ohrani posamezna enodružinska gospodinjstva. Tudi pri nas se čim dalje več ženâ-mater udeležuje poklicno izven doma, ne samo v industriji kot delavke, marveč tudi v trgovini in uradih kakor sploh v vseh panogah sodobnega življenja. S tem je pa žena dvojno zaposlena, kar gotovo ni v prilog njej sami in njeni družini.

Ne bo odveč, ako tudi me v našem listu posvetimo temu vprašanju nekoliko pažnje. Pri nas bi se danes še težko sprjaznili z opustitvijo enodružinskih kuhinj, in to vsled konservativnosti in individualizma, ki še vlada nad nami, ki izhajamo v veliki večini iz kmečkega in malomeščanskega življa. Tudi še nimamo za take ustanove potrebnih moči. Pogrešno je mnenje, da zadostuje za vodstvo take kuhinje dobra kuharica. Poleg kuharske zmožnosti je tudi potrebno, kolikor mogoče socialnega čuta in znanja, ki narekuje isto odgovornost in skrb za dobro prehrano posetnikov kot jo goji privatna žena za svojo družino. Tudi je potrebna spretna varčnost, ki ume vse surovine racionalno izrabiti in varčevati z inventarjem tako, da zamore tudi proti malemu plačilu nuditi tečno in okusno hrano, ki ohranja zdrav organizem in nadomešča pri delu izgubljene moči. V tem oziru gre mnogim proletarskim ženam poklon, da so čudotvorke, ker često z neverjetno malimi sredstvi odgoje zdrave in krepke otroke ter ohranjajo deložnega svojega moža.

Kljub gori omenjenim zaprekam javni skupni prehrani, smemo pričakovati, da se bo ta sistem prehrane tudi pri nas prav kmalu udomačil v mestih in industrijskih krajih.

Razvoj, ki gre z napredkom industrije uničevalno preko vseh obrti, v katerih se je še pred nekoliko desetletji trdilo, da imajo zlata tla, ustvarja tudi o življenju drugačne nazore ter meče raz krov vse tradicije, bo premagal tudi vso konservativnost v pogledu na privatna gospodinjstva.

Z obuditvijo žene k samozavesti streme iste za samostojnostjo in si v to svrho iščejo zaslužka. So pa tudi starši prisiljeni, svoje hčere izobraziti v kakem poklicu, oziroma oddati jih v delo k raznim podjetjem, ker s svojimi malimi dohodki ne morejo nuditi svojim otrokom tega, kar zahteva sodobnost v higijenskem in kulturnem oziru. Časi, ko so devičice pod okriljem svojih rodbin ob gospodinjstvem delu in izvrševanju ročnih del čakale na viteza, ki jih bo odvedel v obljubljeni deželo svetega zakona, so že zdavnaj minuli. So za nas samo še pravljica. Sicer je bil proletarec vedno prisiljen oddajati svoje otroke v službo in roboto meščanski in plemiški gospodi. A sedaj iščejo že dela tudi meščanski in plemiški starši ugodnih zvez, da svoje hčerke čimpreje spravijo v kako službo. Naravno, da žena, ki se cel dan trudi v službi, ni posebno razpoložena, da se muči še z gospodinjstvom.

Jeremijade o gospodinjstvi nezmoglosti današnjih deklet so neutemeljene, ako se upošteva, da žena, ki je tudi od narave bolj obremenjena z biološkimi nadlogami, ne more biti neutrudljiva. Morali se bomo navaditi dejstva, da so današnja dekleta, katerim nehvaležna gospodinjstva dela ne ugajajo, glasnice bodočega družabnega reda, ki ne bo nikogar preobremenjeval z delom in bo vsakomur dovolil svobodno udeleževanje po njegovem nagnenju in njegovih zmožnostih.

Toda ne samo poklicno delujoče žene se bodo posluževale javnih kuhinj, marveč se bodo k temu odločile sčasoma tudi matere, ki bodo samo negovale svoje družine.

Zahteve higijene in kulture bodo nalagale tudi materam več dela ter se bodo tudi one dvignile iz današnjega suženjstva k ugodnejšemu življenju svobodnega človeka.

Z razvojem združne misli, ki ne pozna nikakega »nazaj«, bo tudi prehrana v združni kuhinji finančno in kvalitetno tako ugodna, da jati se z domačo kuho in s snažese družinam ne bo izplačalo, ukvarnjem, ki ga ta povzroča.

Današnje javne kuhinje so postavljene več ali manj na kapitalistične temelje, zato je družinska prehrana v njih predraga. Tudi se tu kuha več ali manj na gostilniški način.

Tudi je način prehrane danes še individualen, t. j. vsaka družina se prehranjuje drugače.

Za družna kuhinja bo tudi to umela spraviti v sklad. Kot zadruga bo nabavljala ceneno in dobro blago. Ne bo imela dajatev kot jih imajo taka podjetja dandanes in bo o načinu prehrane odločalo članstvo potom izvoljenega odbora, v katerem bodo tudi žene oddajale svoje navede. Tudi bo razvoj vzgojil potom organizacij in zadrug ljudstvo v kolektivnosti, tako, da bo tozadevni individualizem izgubil svojo sedanjo moč.

Z javnimi oz. združnimi kuhinjami bo rešen precejšen del socialnega vprašanja. S smotreno prehrano bodo omejeni in odpravljani mnogi bolezenski vzroki, družinske matere bodo rešene preobremenjenosti z delom in bodo tudi one zdravejše, ker bodo imele več časa za nego svoje osebe. S tem bo tudi več zadovoljstva v družinah. Tudi bo z javnimi kuhinjami omejen alkoholizem, ker samci ne bodo prisiljeni jesti v gostilnah, kjer se jim vsaj indirektno vsiljuje tudi pijača. Ne smemo tudi

pozabiti, da se pravilo racionalnosti, ki utemeljuje izdelovanje vseh življenjskih potrebščin na veliko uveljavilo tudi v gospodinjstvu. Zato bodi stremenje združnic in vsega delavstva ustanavljanje združnih kuhinj.
Š. B.

Zadružna razstava.

Ob priliki jesenske razstave v Ljubljani bo združeno združništvo Slovenije razstavilo uspehe svojega dosedanjega delovanja.

Razstave se bodo udeležile: »Zveza gospodarskih zadrug«, katere član je tudi Konzumno društvo za Slovenijo, »Zveza slovenskih zadrug« in »Zadružna zveza«.

Razstavljeni bodo vsi izdelki omenjenih zadrug, njihovi poslovni lokali, njihova literatura in nazorna statistika naraščanja združnega članstva in obratov. Videli bomo tudi slike združnih ustanoviteljev in sodelavcev, katerim se bomo upravičeno v hvaležnosti poklonili kot pionirjem boljše bodočnosti naših potomcev.

Bosanska muslimanka

V vsakdanji življenjski borbi, gotovo ne pride niti na misel našim čitateljicam, da žive nedaleč od nas v isti državi, žene v popolnoma drugačnih razmerah kot žene v Sloveniji.

Kar se kulture tiče, spada Slovenija v okvir takozv. zapadne kulture. Zato se način življenja slovenske, osobito delavske in kmečke žene, ne razlikuje mnogo od vseh ostalih evropskih ženâ.

Malo drugače pa izgleda, če pogledamo nekoliko dalje na jugovzhod. Ne daleč od Zagreba pričenja meja hribovite Bosne, ki takoj ob prvem vstopu na bosansko ozemlje napravi na vsakogar vtis, kakor da se tu pričenja nov svet. V resnici pa je to le početek t. zv. orientalske ali vzhodne kulture.

Na Slovence v prvi vrsti neprijetno vpliva mnogo golih skal in neporaščenih hribovitih kompleksov, na drugi strani pa so lepi zeleni gozdovi kakor pri nas na Gorenjskem. Človek iz Slovenije pogreša čedne slovenske hišice med skrbno urejenimi polji, vinogradov ali travnikov. Oči pobožne slovenske žene bi tam zaman iskale neštete cerkvice po vaseh in hribih, kakor se more reprezentirati z njimi Slovenija. To pa ne morda vsled tega, da bi bili Bosanci in Bosanke vseh petih veroizpovedi manj pobožni kakor Slovenci. Pet raznih cerkvic na vsakem grič-

Pozivamo naše čitateljice, da si to razstavo ogledajo, da se tudi ob tem prepričajo, da ima zadružna misel gotovo bodočnost, ker je temelj pravičnejšemu družabnemu redu.

Cankarjeva družba.

Sodružice, izkažite hvaležen spomin Ivanu Cankarju, ki se je v svojem življenju tako dosledno zavzemal za izkoriščane in zapostavljene. Ivan Cankar je čutil in izražal tako toplo in doživljeno priznanje za delo, žrtve in trpljenje žene in matere kot pred njim še noben slovenski pisatelj ali pesnik. (Pri tem opozarjamo na njegovo knjigo »Moje življenje, ki jo gotovo dobite v vsaki knjižnici.)

Njemu v časten in hvaležen spomin so postavile združene delavske organizacije spomenik »Cankarjevo družbo«, katerega bi on, ki je preziral vsako prazno češčenje, gotovo ne odklonil, ker deluje popolnoma v njegovem smislu in nadaljuje njegovo započeto delo s tem, da širi kulturo in znanje med onimi, katere edine

ku bi pač revno prebivalstvo Bosne ne moglo postaviti. Tu šele z začudenjem prične spoznavati pohlevna in ozkosrčna slovenska duša, da ni povsod tako lepo kakor doma. t. j. en narod — ena vera in da absolutna moč gotovih gospodov, ki toliko skrbe, da ubogi Slovenci ostanejo mirni, pokorni in revni na duhu, ni povsod tako neomejena in neskončna kot v Sloveniji.

Naše sodružice bo gotovo najbolj zanimalo življenje žene delovnih slojev v Bosni. Žene kmečkega pravoslavnega prebivalstva se ne razlikujejo dosti od naših kmetic. Tudi one morajo pomagati pri vsakovrstnem poljedelskem delu; toda njihova pridnost in zlasti čistoča ni vedno ista kakor pri Slovenkah. O katolikinjah, židinjah in evangelistkah ni potrebno ničesar omeniti. One žive približno enako kakor drugod.

Čisto drugačno pa je življenje muslimanske žene, delavca ali kmeta v Bosni. Kraljestvo te žene na tem svetu sestoji iz prostora v hiši oziroma stanovanja in iz visoko ograjenega dvorišča. Le malokdaj se opazi muslimansko ženo izven hiše, pri delu na polju ali drugod. Ona je bolj navezana na hišo, otroke in domače delo. Musliman skrbi sam po svojih močeh za ženo in družino tudi, če je revež. S tem postaja žena absolutno podrejena možu. Vzrok temu naziranju oziroma življenju muslimanke je v glavnem v zahtevah in

je ljubil. Zato naj v nobeni delavski knjižnici ne manjkajo knjige, ki jih bo v prihodnjih mesecih izdala »Cankarjeva družba«.

Članarina znaša letno 20 Din in se dobi za to malo vsoto 4 knjige, in sicer letos: Angelo Cerkevnik: »Daj nam danes naš vsakdanji kruh«, socijalna povest iz slovenskega življenja; Jack London: »Mož z brazgotinami«; Dr. Lončar: »Kako je nastalo moderno delavsko vprašanje in Filip Uratnik: »Izseljeniško gibanje in Slovenci«. Vrhu tega prejma vsak član še koledar s slikami in pestro vsebino.

Preganjanje kristjanov v Mehiki.

Pred kratkim se je prav mnogo pisalo o meščanski vojni v Mehiki in so celo v cerkvah s prižnic pridigovali o preganjanju kristjanov s strani mehikanske vlade. Tedaj je morda marsikatera čitateljica »Ženskega lista« v svoji vernosti obsojala to početje in sočustvovala z ubogimi pre-

določbah korana, to je muslimanskega sv. pisma, ki postavlja ženo na drugo mesto v človeški družbi. Vsaka muslimanska žena mora biti od prehoda iz otroške v dekleško dobo skrita pred tujim moškim pogledom. Prikazati se sme pred nečlani družine le s pokritim obrazom. Niti lastnega obraza ne sme pokazati pred svetom, kar je za nas nepojmljivi višek omejitve osebne svobode. Žene si pokrivajo obraz na ta način, da preložijo zadaj v pasu našit del obleke preko glave in rok. Na koncu pregrinjala je prišit kos gostega črnega flora, ki visi preko čela in obraza do brade. Skozi ta pajčolan se vidi le za silo. Če stopi muslimanka iz hiše, ali če ima opraviti s tujimi ljudmi, je vedno pokrita na opisani način. In ker nosi tudi rokavice, je njeno telo popolnoma pokrito pred morebitno radovednostjo moškega in pred zrakom in solncem. Kakšen kontrast z današnjo modo!

Posebno versko stroge matere silijo svoje hčerke pod črno pokrivalo že s prvo menstruacijo. To pa se prakticira vedno manj. Na zgoraj opisan način se pokrivajo žene revnih muslimanov. Žene premožnih muslimanskih družin se oblačijo po moderni evropski modi; le mesto navadnega klobuka nosijo na glavi črno pokrivalo s črnim pajčolanom preko obraza, ki ni več tako svet kot pri revnih. Večina muslimanov je zelo revna in čim večja revščina, tem huje

ganjanci. Tem v tolažbo in vsem čitateljicam v vednost priobčujemo naslednji članek izpod peresa s. Mihevca.

Kongres Zveze jugoslovanskih zadrug.

Dne 8. septembra se bo vršil kongres Zveze jugoslov. zadrug v Ljubljani v dvorani Delavske zbornice, o katerem bomo poročale v prihodnji številki.

Božji blagoslov

tako se večkrat čita po časopisih v slučajih, če mnogobrojna družina dobi zopet novorojenčka, morda dva, ali še celo več. Tak blagoslov je doletel pretečni mesec Terezijo Gorenčevo, bivajočo v Lokah pri Mengšu, ki je v ljubljanski porodnišnici porodila dne 16. avgusta četvorčke, dva sinova in dve hčerki, od katerih je na hčerka nekaj dni za tem umrla, tako da so ostali pri življenju še trije.

Terezija Gorenčeva je v bedi se nahajajoča delavčeva žena. Njen mož

je zaposlen v arzenalu v Ljubljani, kjer je šele pred nedavnim časom nastopil službo. Pred tem je bil več mesecev brezposeln, a preživljati je moral poleg žene še šest otrok. Gorenčeva je stara šele 34 let in je s tem dogodkom postala mati devetih otrok. Vprašamo se, kako naj slabotna mati, katera bi bila potrebna dolgega počitka, poprime za vse to delo, ki jo čaka doma ob povratku iz bolnice in kako naj s skromno možovo plačo preživi družino. Sicer se pobirajo zanjo po tem dogodku darovi, ali to bo le za prvo silo, nakar se jo bo pozabilo, kakor se je že pozabilo na toliko tisočev mater, ki se v nepopisnih skrbih mučijo, kako preživeti družino. Sedanji svet pri vsem svojem napredku in znanosti ni prišel še do spoznanja, da mora biti pripravljeno za vsakega človeka, ko zagleda luč sveta, tudi vse, kar neobhodno potrebuje za življenje.

Izreden porast ženskega članstva socijalno - demokratične stranke na Dunaju. Na letnem občnem zboru

krajevne organizacije socijalno - demokratične delavske stranke na Dunaju je bilo konstatirano, da je pristopilo na Dunaju v stranko v letu 1928 — 29. 670 novih članov, tako, da je skupno število strankinih članov na Dunaju 417.347. Od novih članov v letu 1928 je 20.958 ženskih članov, to je nad dve tretjini. Od celotnega števila je ženskih članic 36 napram 100 moškim članom.

Ženska na čelu sovjetov ene gubernije. Predsedniško mesto v izvrševalnem odboru sovjetov gubernije Kaluge, jugozapadno od Moskve, je zasedla žena, Ljubimova. Žensko gibanje v tej guberniji je zelo močno. Žensko članstvo v vaških in tovarniških sovjetih je od lani naraslo za od 18 do 27 odstotkov in 120 vaških sovjetov ima predsednice.

Počasi se jim odpirajo oči.

Gospodarski krogi, to so ljudje kapitalistične družbe, vedno tožijo, da industrija propada in da ni nobe-

vlada verska strogost. Vendar se opaza, da zlasti mladi svet ne jemlje vse verske predpise preveč natančno. Videti je, da beda tudi muslimanski ženi in dekletu ne dovoljuje več, kakor je to uzakonila tisočletna tradicija. Tudi muslimanke morajo iz hiše za zaslužkom v tovarne. Zarana se jih vidi, ko s prikritim obrazom, v množicah hite v tekstilno tovarno za zelo slabim zaslužkom.

Mem muslimanskimi ženami je mnogo tudi pridnih in skrbnih mater, ki poleg navadnega hišnega opravila vrše s hčerkami še kakšno ročno delo in ga potem skušajo spraviti v denar. Mnogo je seveda klepetavih, ki zahajajo rade k sosedam in se pri črni kavi in cigaretah skušajo iznebiti dolgočasnosti. Muslimanske žene, kakor žene vseh ostalih verskih družb v Bosni, razmeroma mnogo kadijo.

Kakor se muslimanka sama skriva pred svetom, tako mora biti skrita, ko je doma. Vsako muslimansko hišo se spozna že od daleč po oknih, ki so zamreženi z gosto leseno rešetko tako, da se sicer vidi ven, ne vidi pa se notri. Ker pa žene pri domačem delu ne morejo biti vedno pokrite, se nahaja pri vsaki hiši tipična visoka ograja. Ako se slučajno v sosedstvu sezida hiša z enim nadstropjem, se planke skrbno za toliko povišajo, kolikor je treba, da se ženske člane družine ne more gledati. Moškim je dohod v muslimansko hišo zabranjen. Vkljub tej strogosti si

zna mlad muslimanski svet pomagati in se ljubi kot pri drugih verah. Fantje se doma zgovarjajo, da gredo k prijatelju, dekleta pa k prijateljici ali šivilji in si ob tej priliki vsaj nekoliko potešijo svoja srca v družbi z izvoljenimi.

Muslimanska vera dovoljuje mnogoženstvo, toda med bosanskimi muslimani je celo malo slučajev dvoženstva.

Kakor židovke, tako tudi muslimanke ne gredo z možem skupno k molitvi. Moški vršijo svojo molitev sami, ker vlada mnenje, da v navzočnosti žen pobožna misel ne bi bila koncentrirana samo na boga. Le ob gotovih dnevih v letu in do gotovih džamij (svetišča muslimanov) v večjih mestih smejo priti žene, da izročijo svojo molitev.

Tako približno izgleda življenje muslimanske žene, oddaljene le nekaj sto kilometrov od naše ožje domovine. Je še dosti detajlov, ki bi jih bilo treba omeniti, kar pa ni mogoče na tem mestu. Proletarska žena v Sloveniji je pod vplivom tisočletnih tradicij potisnjena še vedno na mesto bitja druge vrste. O tem vam prinaša dovolj dokazov vsakodnevno življenje, ne da bi tu jemali v ohzir še konkretne stvari kot n. pr. volilna pravica, pravna enakost itd. In kakor je žena v Sloveniji v splošnem še neosvobojena od predsodkov manjvrednosti, tako trpi in nezavedno prenaša težko žvljensko krivico tudi

muslimanska žena tu doli v Bosni. Ona je še manj svobodna kot njena sotrpinka — slovenska žena. Ona se mora še skrivati pred tujim svetom in ne more niti povsod in vselej nemoteno pogledati v ta krivični svet, o katerem mnogi pravijo, da je lep. Ako je lep, potem bodi dovoljeno tudi vsaki ženi svobodno udejstvovanje kakor moškim. Dajte jim enake pravice povsod, kakor jih imajo moški! Najmanj bi pa danes še smeli zahtevati od žene, da zakriva ono, kar je na človeku najboljšega, to je obraz, za katerega pravimo, da je zrcalo duše. Bili so časi, ko so ženi odrekli dušo. Danes si ne moremo predstavljati logike tega naziranja. Upajmo, da kmalu izgine vse, kar na kakršenkoli način prikrajšuje, zapostavlja in sramoti ženo v toliko naprednem in modernem dvajsetem stoletju. Še mnogo dela in borbe čaka zlasti žene delovnih slojev. Vse brez razlike narodnosti in vere se bodo morale zavzeti za svoje pravice. Iste dolžnosti imajo tudi bosanske muslimanke, one, ki so domače sužnje, kakor tudi one, ki so sužnje kapitala v tovarni. Zato probudi se, vstani in pomagaj pri našem delu in borbi tudi ti, bosanska muslimanka!

Pripomba uredništva: Navedeni članek, ki bo gotovo zanimal naše čitateljice, smo prejeli od našega marljivega s. Pastoreka iz Sarajeva, kateri nam je izročil v priobčitev še marsikateri članek, ko je bival še v Sloveniji. Upamo, da s. Pastorek tudi v bodoče ne bo pozabil na nas.

nega napredka. S tem izgovorom so vedno trgali plače delavstvu, podaljševali delovni čas, ter s tem množili brezposelnost, ki je postala nevarna že vsem državam.

Najprej so se odprle oči vsaj deloma ameriškimi kapitalistom, ki so spoznali, da taka pot ne pelje v prepad le delavstvo, temveč tudi nje same. Ako delavstvo, ki je vendar največji konzument, nima nič več denarja kakor za boro skorjico kruha, mora razen kmeta odnesti vrag vso drugo industrijo. Kako naj delavec brez zadostnega zaslužka kupuje obleko, obutev, pohištvo in vse ostale potrebščine, ki spadajo pod industrijo, to so razumeli v prvi vrsti ameriški kapitalisti, ki plačujejo delavstvo pač nekoliko boljše kakor naši kapitalisti. Prvi izmed vseh je razumel to Ford, ki ima zaposlenega v svojih tvornicah na tisoče delavstva. Ko je obljubil Ford svojim delavcem dnevno 5 dolarjev plače, je nastal med ameriškimi podjetniki vik in krik, a kmalu so uvideli tudi drugi, da ima Ford prav, kajti denar, ki ga jim na eni strani dajo, se jim na drugi strani zopet povrne.

K temu spoznanju bo moralo tudi naše delavstvo prisiliti naše kapitaliste. Sicer se razpravlja zadnje čase o tem tu in tam tudi v naših meščanskih časopisih, ali dokler se naše delavstvo ne bo pobrigalo nekoliko bolj za svoje organizacije, ne sme pričakovati dosti sprememb.

Smrdljivi studenci, „žegnana voda“, moderna tehnika in zlato.

V Mehiki in Pennsilvaniji, na Sunajski otokih in v Kavkazu, v Galiciji in Rumuniji stoje visoki vrtni stolpi, orjaške črpalke stokajoče sesajo in pritiskajo noč in dan črnorjavo tekočino iz globokih vrelcev na površje zemlje. Ostanki življenskih bitij iz pradob so to. V ogromne tanke (posode) zbirajo to dragoceno »žegnano vodo«. Po več kilometrov daleč se pretaka po ceveh ta mastna tekočina na prostore, kjer se čisti in

pretvarja v petrolej, bencin, plinsko olje, olje za mažo, parafin in katran. da potem daje mrtvim strojem življenje: avtomotorju, motorju za aeroplane, zračne ladje, ki jih bencinov motor goni preko vseh kontinentov. Dieslov motor je dnaes najmodernejši gonilni stroj, ki ga vporabljajo največji in najmodernejši parniki. Švicarski inženjer Büchel je izpopolnil Dieslov motor na 1060 konjskih sil. Pri dveh osebnih parnikih, ki vozita med Swinemindom in Pillarji v državi Danzig, sta montirana dva Dieselova motorja vsak po 3200 konjskih sil. To je ogromna kapaciteta gonilne moči in čudo moderne tehnike. In če hočemo tem strojem dati življenje, je treba »žegnane vode«.

Istotako gonijo Dieselovi motorji po tovarnah stoinstotisoče jermenov, ki obračajo na solfaktorjih vrtilnike, da gonijo milijone in milijone vreten in koles. Ta smrdljiva »žegnana voda« daje življenje mrtvim strojem parnikov, ki razvažajo milijone tonolat blaga po vsem svetu. Ogromna skladišča za premog na parnikih so bila odpravljena, da ima na njih prostor danes drugo blago, ki ga je treba prepeljati iz kraja v kraj. Ta črnorjava smrdljiva tekočina nam daje olje za mažo strojev, parafin, lep po mestih hodnike in ulice, daje luč zadnji gorski koči in petrolejka brli na mizi siromašne proletarske družine. Ni ga obrtnika, ne industrijca, ki ne bi rabil bencina, petroleja, olja za mažo ali parafina. Lahko torej trdimo, da je ta črnorjava »žegnana voda« med najvažnejšimi produkti na svetu.

Pred kakimi petnajstimi leti je izbruhnila v Mehiki revolucija zaradi petrolejskih vrelcev. Časopisje obeh anglosaških držav je takrat netilo revolucijo. Ves svet je postal pozoren na Mehiko. Kapitalistični vladi Zedinjenih držav in Anglije pa sta igrali človekoljubne prijatelje ter grozili, če v Mehiki ne bo miru, da pošlieta tja bojne ladje, strojnice in topove v varstvo svobode mehikanskega meščanstva.

In zakaj je takrat šlo?

Šlo je za to, ali pride olje za pogon Dieselovih motorjev v roke mul-

Vsaka delavska družina mora biti včlanjena v „CANKARJEVI družbi“!

timilijonarju Rockefellerju ali drugi manjši skupini finančnikov, ki so se v to svrhu organizirali. Ti finančni pirati so prolet organizirali, da se je klal med seboj. V tej nesrečni državi so vse vlade od Diaza do Fyuerterne znale prodajati za zveneče zlatnike in srebrnike finančnim piratom mehikansko zemljo. Dolge članke smo takrat vse leto čitali v pobožnih slovenskih listih, češ, da se bije v Mehiki boj za vero, ter da mehikansko delavstvo preganja duhovnike in niti škofom ne prizanaša.

In koliko je bilo na vsem tem resnice? Prejšnji prezident Calles je po vsej božji in človeški pravici zahteval razlastitev cerkvenih petrolejskih vrelcev, ki naj bi prešli v last države, v last ljudstvu. In še to proti odkupu.

Cerkev pa se je načrtu državne vlade uprla. Preoblečeni milijonarji v generalskih uniformah pa so zbrali s pomočjo duhovništva nezavedno ljudstvo in mu dopovedali, da preganja Callesova vlada vernike, duhovnike in škofo. Nezavedno ljudstvo je brezvestni kapitalizem oborožil in vprizoril z njim revolucijo. Milijonarji v generalski uniformi so seveda s to nevedno množico uganjali največje zločine; napadali so vlake in jih ropali, železniške proge so razdejali in morili. Vse to se je godilo v imenu križa, na katerem je umrl oni, ki je oznanjal človekoljubje.

Ko so mehiške strokovne organizacije vse to videle, so šle v boj za svojo republiko in svoje pravice. Po porazu v pokrajini Collina zadnje stotine katoliških upornikov, so se milijonarji v generalskih uniformah poskrili, nevedno ljudstvo pa prepustili usodi.

Tako je končala mehiška vstaja in nahujskani vstaši se sedaj vprašujejo: za koga smo se pravzaprav borili? Šlo je pač le za »žegnano vodo«, za črnorjavo smrdljivo vodo — za petrolej! Povsem enako je šlo samo za profit, kakor v južni Afriki v burski vojni. Takrat je šlo za to, kdo bo v južni Afriki posestnik zlatih rudnikov; v Mehiki je pa šlo za to, kdo si prilasti privilegij za črpanje zemeljskega bogastva — petroleja.

Vsi v organizacijo!

Širite
naš list!

Hranilne vloge vlagaj } v
Vse potrebščine nakupuj }
KONZUMNEM DRUŠTVU ZA SLOVENIJO

v Ljubljani in njegovih podružnicah.